

ת"פ 43857/06/15 - מדינת ישראל נגד אמנון עילם

בית משפט השלום בירושלים
ת"פ 15-06-43857 מדינת ישראל נ' עילם
בפני כב' השופט ירון מינטקביץ
המאשימה
נגד
הנאשם
מדינת ישראל ע"י עו"ד ראופה קאסם
אמנון עילם ע"י עו"ד עמית בר טוב ועו"ד דוד קמחין

גזר דין

רקע

הנאשם הורשע על פי הודאתו בעבירות של הגשת דו"ח כוזב לפי פקודת מס הכנסה (4 עבירות), הכנת פנקסים כוזבים לפי פקודת מס הכנסה (4 עבירות), מסירת ידיעה כוזבת לפי חוק מע"מ (4 עבירות), ניכוי תשומות שלא כדין לפי חוק מע"מ (4 עבירות), ניהול פנקסים כוזבים לפי חוק מע"מ (4 עבירות). ואלו עובדות כתב האישום:

בין השנים 2009 ל-2012 היה הנאשם בעליו של עסק בתחום הבניה והיה חייב לנהל ספרי חשבונות על פי פקודת מס הכנסה וחוק מס ערך מוסף. במהלך התקופה הרלוונטית, קנה הנאשם כ-120 חשבוניות פיקטיביות, על שמות חברות שונות, אשר עמן לא ביצע כל עסקה. הנאשם ניכה באמצעות החשבוניות הפיקטיביות תשומות מס ערך מוסף וכן כלל את החשבוניות בספריו, על מנת להגדיל בכזב את הוצאותיו וכך להקטין את ההכנסה החייבת שלו.

סכומן הכולל של החשבוניות הפיקטיביות אשר הנאשם כלל בספריו היה מעל 7.8 מיליון ש"ח וסכום המע"מ הגלום בהן היה מעל 1.1 מיליון ש"ח.

עמדות הצדדים

ב"כ המאשימה הפנתה לחומרת העבירות בהן הורשע הנאשם, המתבטאת במשך התקופה בה בוצעו ובסכומי החשבוניות הגבוהים. לאור אלה בקשה לקבוע מתחם עונש הולם של מאסר לתקופה שבין שנתיים לארבע שנים וקנס. לאור נסיבות המקרה, ובכללן הודאת הנאשם והסרת עיקר המחדלים, ביקשה להשית על הנאשם עונש מאסר בצידו הנמוך של המתחם וקנס כספי של 300,000 ש"ח.

ב"כ הנאשם התייחסו טענו, כי אמנם החשבוניות מושא האישום הן פיקטיביות, שכן לא התקבלו מחברות אשר בצעו עם הנאשם עסקאות, אך הן משקפות הוצאות אמת אותן הוציא הנאשם במהלך עסקיו ומדובר בחשבוניות "זרות". במסגרת טיעוניהם הגישו מסמכי שומה מהם עולה, כי בסופו של יום מס הכנסה הכיר בהוצאות אותן הוציא הנאשם ומשכך, הנזק הממשי אשר נגרם לקופה הציבורית מתמצה בסכום מס התשומות שנוכה שלא כדין, 1.1 מיליון ש"ח. עוד הפנו לכך שאין לנאשם כל חוב למס הכנסה וכי שילם את רוב חובו למע"מ והגיע להסדר תשלומים ביחס ליתרה (נספחים א-ג, ו-ה'ו' לטיעוני ב"כ הנאשם) - נתון אשר לא היתה מחלוקת לגביו.

לאור אלה טענו, כי מתחם העונש ההולם מתחיל במאסר שניתן לרצותו בעבודות שירות, ולעניין זה הפנו לגזרי דין שונים.

לענין קביעת העונש בתוך המתחם, הפנו ב"כ הנאשם לנסיבותיו האישיות של הנאשם, כפי שפורטו בתסקיר, להודאתו, חרטתו, הסרת המחלף וחלופי הזמן. לאור אלה ביקשו להשית על הנאשם עונש של מאסר שירוצה בעבודות שירות, וזאת גם אם הדבר מהווה חריגה ממתחם העונש שיקבע.

ב"כ שני הצדדים הפנו לפסיקה לתמיכה בטיעוניהם.

הנאשם אמר כי הוא מביע חרטה וכי הוא חייב לעזור לבתו.

מתחם העונש ההולם

הנאשם כלל בספריו חשבוניות פיקטיביות בסכום כולל של מעל 7.8 מיליון ש"ח (כולל מע"מ) על מנת להגדיל בכזב את הוצאותיו וניכה באמצעות החשבוניות שלא כדין תשומות מע"מ בסכום כולל שמעל 1.1 מיליון ש"ח. מדובר בהונאה שיטתית ומאורגנת של הרשויות, לאורך תקופה של כארבע שנים, תוך שימוש בכ- 120 חשבוניות פיקטיביות. מעשים אלו חורגים מתחום עבירות המסים ובאים אל תחום עבירות המרמה.

שני ערכים מוגנים נפגעו בשל מעשי הנאשם, ערך השוויון בנטל המס וערך הפגיעה בקופה הצבורית. גם אם אקבל את טיעונו של ב"כ הנאשם, כי הנזק לקופה הציבורית מתמצה רק בסכום המע"מ שנוכה שלא כדין, עדיין עולה כי המעשים גרעו מן הקופה הצבורית סכום של מעל 1.1 מיליון ש"ח.

לענין הערכים המוגנים, ר' למשל 3641/06, צ'צ'קס נ' מדינת ישראל.

"בית-משפט זה חזר והדגיש לאורך השנים את החומרה שבה יש להתייחס לעבריינות כלכלית, ועבריינות מס בכלל זה, נוכח תוצאותיה ההרסניות למשק ולכלכלה ולמרקם החברתי, ונוכח פגיעתה הקשה בערך השוויון בנשיאת נטל חובות המס הנדרש לצורך מימון צרכיה של החברה ולפעילות התקינה של הרשויות הציבוריות. העבריינות הכלכלית, ועבריינות המס בכללה, איננה מסתכמת אך בגריעת כספים מקופת המדינה. היא פוגעת בתודעת האחריות המשותפת של אזרחי המדינה לנשיאה שוויונית בעול הכספי הנדרש לסיפוק צרכי החברה, ובתשתית האמון הנדרשת בין הציבור לבין השלטון האחראי לאכיפה שוויונית של גביית המס - פגיעה הנעשית לרוב באמצעי מירמה מתוחכמים, קשים לאיתור."

לעתים רבות מתיחסת החברה בסלחנות לעברייני מסים, כאילו אין במעשיהם חומרה או פסול מוסרי או ערכי - ולא היא. המנעות תשלום מסים חותרת תחת ערכים חברתיים בסיסיים של שוויון בנשיאה בנטל ומכל בחינה שקולה לשליחת יד לקופת הציבור. משכך, נקודת המוצא היא, כי יש לראות את עבריו המס ככל עבריו אחר שולח ידו ברכוש חברו - בהבדל שסיכויי תפיסתו של עבריו המסים נמוכים יותר ורווחיו לרוב גבוהים יותר מאלו של גנב "רגיל", והוא אף אינו משלם את מחיר ההוקעה החברתית אותו משלם עבריו רכוש אחר.

לפיכך, על מדיניות הענישה לתת ביטוי לקלון שבעבירות מסים ולכך שאין הבדל בין מי שמתחמק מתשלום מס אמת ובין מי ששולח יד לרכוש חברו. ר' בהקשר זה רע"פ 7135/10 חן נ' מדינת ישראל, בפסקה יא':

"יש המתפתים לראות עבירות מס, שאין הנגזל האינדיבידואלי בהן ניצב לנגד העיניים והרי הוא הציבור כולו, 'חסר הפנים' כביכול - במבט מקל. לא ולא. אדרבה, בית משפט זה, עוד משכבר הימים, ראה אותן בחומרה וקבע 'כמדיניות רצויה, שלא לאפשר ריצוי עונש מאסר בעבודות שירות כשהמדובר בעבירות פיסקליות' (ע"פ 4097/90 בורסקי נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] מיסים ה(1); שציטטה

המשיבה). אכן, רבים מעברייני המס הם אנשים שייראו כנורמטיביים ביסודם, אשר לא ישלחו יד לכיס הזולת - אך אינם נרתעים משליחת יד לכיס הציבורי. לכך מחיר בענישה" (ראו בנוסף: רע"פ 74/13 חלידו נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (20.11.2013); רע"פ 5358/12 שוקרון נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (10.7.2012)).

פסיקה עקבית קובעת, כי בעבירות מסים יש להחמיר עם העבריינים לשם הרתעה, בשל הקלות שבביצוע העבירות והקושי לאתר מבצעה. בפסיקה ניתן דגש על הערך החברתי העומד בבסיס החובה לשלם מסים ולשאת בנטל הכללי ועל הפגיעה החברתית והכלכלית הנגרמות כתוצאה מהן. כן נפסק לא אחת, כי לנסיבותיו האישיות של העברייני יש משקל נמוך. ר' למשל רע"פ 7964/13, יוחנן רבינשטיין נ' מדינת ישראל (פסקה 9):

חומרתן של עבירות המס נעוצה בפגיעתן הקשה בערך השוויון, העומד ביסוד חובת תשלום המס. ההתחמקות הבלתי חוקית מתשלום מס אמת, מגדילה את עול המס המוטל על אזרחי המדינה, והיא פוגעת בקופה הציבורית. אין צריך לומר, כי באותה שעה, המתחמק ממש נהנה משירותיה של המדינה, הממומנים מכיסיהם של אזרחים שומרי חוק. חומרה זו היא שהביאה למדיניות ענישה מחמירה הנלווית לעבירות המס, ובמסגרתה יש לבכר את האינטרס הציבורי על פני שיקולים הנוגעים לנסיבותיו האישיות של המבקש ולקשייו הכלכליים. ככלל, הרשעה בעבירות מס תגרור אחריה הטלת עונש מאסר מאחורי סורג ובריה לצד הטלתו של קנס כספי, אשר נועד לפגוע בכדאיות הכלכלית של ביצוע העבירות.

ר' גם רע"פ 977/13 אודיז נ' מדינת ישראל:

"בית משפט זה כבר קבע, לא אחת, כי עבירות המס מתאפיינות בחומרה יתרה נוכח פגיעתן הישירה- בקופה הציבורית, והעקיפה- בכיסו של כל אזרח, ולאור חתירתן תחת ערך השוויון בנשיאת נטל המס [...]. לאור הלכה זו הותוותה בפסיקה מדיניות הענישה, לפיה יש לגזור את דינם של עברייני המס תוך מתן הבכורה לשיקולי ההרתעה, ולהעדיף על פני נסיבותיו האישיות של הנאשם [...]. עוד נקבע, כי בגין עבירות אלו, אין להסתפק, ככלל, בהשתת עונש מאסר, אשר ירוצה בעבודות שירות, אלא יש למצות את הדין עם העבריינים באמצעות הטלת עונש מאסר בפועל, המלווה בקנס כספי".

וכן ר' רע"פ 5060/04, הגואל, רע"פ 4791/08, כהן, רע"פ 7450/09, רע"פ 2843/11, אבו עיד, עפ"ג 11-03-2444, ג'בר, רע"פ 7790/13, חיים, רע"פ 1866/14, אופיר זקן, רע"פ 5064/14, רבחי נתשה נ' מדינת ישראל, רע"פ 2259/16, חנוכיב ופסיקה דומה רבה.

חשבוניות זרות

הנאשם כלל בספריו חשבוניות פיקטיביות בסכומים גבוהים, על מנת להגדיל בכזב את הוצאותיו. הטענה, כי לצד ביצוע עבירות אלו, בצע הנאשם עסקאות עם אחרים, אשר לא הוציאו חשבוניות, אין בה ולא כלום. אין זו גזירת שמיים לבצע עסקאות דוקא עם גורמים בלתי מורשים והדבר לא נכפה על הנאשם בעל כרחו. הדעת נותנת שהיו לכך יתרונות כלכליים של ממש על פני עבודה מסודרת ותשלום מלוא המסים, אשר הצדיקו נטילת הסיכון. שימוש בחשבוניות פיקטיביות, הכללתן בספרי החשבונות וניכוי תשומות באמצעותן אינו כורח ואינו אונס, אלא בחירה מודעת של עברייני, להמנע מתשלום מסים על חשבון קופת הציבור ולהשאיר בכיסו את סכום המע"מ שכביכול שילם.

בית המשפט העליון דחה מספר פעמים את הטענה, כי יש מקום להקל עם מי שניכה מס תשומות שלא כדין תוך שימוש

בחשבוניות זרות. ר' למשל רע"פ 1866/14, אופיר זקן נ' מדינת ישראל:

אין חולק כי השימוש בחשבוניות הזרות איפשר למבקש לחמוק מתשלום מס אמת במשך שנים ובהיקף ניכר, ובכך לפגוע בעקרונות הבסיסיים העומדים מאחורי חובת תשלום המס, החלה על כלל הציבור. התחמקות שיטתית זו מתשלום מס אמת, מדגישה את הפסול הטמון במעשי המבקש, ואינני סבור כי יש בסיס לטענה, לפיה ראוי להקל בעונשו אך משום שהתחמקות זו נעשתה באמצעות שימוש בחשבוניות זרות, ולא תוך שימוש בחשבוניות פיקטיביות. רע"פ 1866/14, אופיר זקן נ' מדינת ישראל.

ר' גם עפ"ג 39990-02-15, מורן נ' מדינת ישראל (מחוזי מרכז), שם נפסק כי אין מקום להבחנה בין ענשו של מי שקיזז חשבונית פיקטיבית למי שקיזז חשבונית "זרה".

לאור אלה, מתחם העונש ההולם את מעשיו של הנאשם הוא מאסר בפועל, לתקופה שבין שנה וחצי ועד ארבע וחצי שנים.

עיינתי בפסיקה אליה הפנו ב"כ הנאשם. לא ראיתי כי עולה ממנה, שמתחם העונש ההולם את המקרה שלפני יכול להתחיל במאסר לריצוי בעבודות שירות. העקרון המנחה החוזר בפסיקתו של בית המפשט העליון הוא, כי דינו של מי שניכה תשומות באמצעות חשבוניות פיקטיביות הוא מאסר בפועל, לריצוי ממש, לתקופה משמעותית. מבלי להדרש להבנות שבין כל אחד ואחד מגזרי הדין שהוגשו לעובדות המקרה שלפני, גם אם ניתן למצוא גזרי דין בהם לא אומץ עקרון זה, הם אינם משקפים את הפסיקה המנחה.

נסיבות שאינן קשורות לעבירה

הנאשם יליד 1952, אלמן ואב לשניים. מהנדס בהכשרתו ועובד בתחום הבנייה מזה שלושים שנה.

מתסקיר שירות המבחן עולה, כי הנאשם משמש אפוטרופוס של אחת מבנותיו, הסובלת ממצב רפואי מורכב, אשר בגינו היא מוכרת כנכה ועוברת אשפוזים ארוכים. הנאשם הוא קרוב משפחה היחיד של בתו הנמצא עמה בקשר (הבת השניה מתגוררת באוסטרליה) ולהערכת העובדת הסוציאלית המטפלת בה, ניתוק הקשר בין הנאשם לבתו עלול לפגוע בה ולהביא להחמרה והדרדרות במצבה הנפשי (ולא ארחיב בענין על מנת שלא לפגוע בפרטיות הנאשם ומשפחתו).

בכל הנוגע לעבירות, הנאשם קיבל בפני שירות המבחן אחריות למעשיו, אך שלל כי היתה לו כוונה פלילית וטען, כי מדובר בשיקול דעת לקוי אותו הפעיל. עם זאת, להערכת השירות ההליך המשפטי הביא להרתעתו של הנאשם והסיכון כי ישוב ויבצע עבירות נראה לשירות נמוך.

לצד אלה, התסקיר התייחס לכך שהנאשם סובל מבעיות בריאותיות שונות (סכרת ומחלת לב) ומדיכאון הקשור להתמודדות עם מצבה של בתו וההליכים המשפטיים, לצד העדרם של גורמי תמיכה אחרים (ב"כ הנאשם הציגו אישורים רפואיים ביחס למצבם של הנאשם ובתו).

לאור מכלול השיקולים, המליץ שירות המבחן להשית על הנאשם מאסר לריצוי בעבודות שירות וככל שיוטל מאסר ממש, המליץ להביא בחשבון את מכלול הנתונים האמורים.

הסרת מחדל

נתון משמעותי לקולה המתקיים בענייננו, הוא כי הנאשם הסיר את המחדל, את מלוא חובו למס הכנסה והגיע להסדר תשלומים עם מע"מ.

פסיקה עקבית קובעת, כי הסרת המחדל היא נסיבה מקלה, אשר יש לתת לה משקל בגזירת ענשו של נאשם, בכל הנוגע למידת העונש. עם זאת, אין בה כדי לפטור נאשם מענש מאסר בפועל. ר' למשל ע"פ 2407/05, מן ואח' נ' מדינת ישראל:

"המייחד את המערערים שבפנינו הוא שהם הקדימו ופרעו את חובם לשלטונות המס. עובדה זו, מעבר להיותה סילוק של המחדל, גלומה בה גם חרטה, והרי מקובל עלינו מקדמת דנא, כי חרטה, כמו הטבת נזקו של הקורבן, ראוי שיזקפו לקולת העונש בבוא הנאשם לתת את הדין. אולם, גם את זאת יש להדגיש: עם כל חשיבותו שלפירעון החוב, בסופו של דבר אין מדובר במעשה חסד שעשה הנאשם, אלא בפירעון מה שניתן היה לגבות ממנו גם בדרכים אחרות. אכן, במקרה הנוכחי פרעו המערערים את חובן שלהחברות, אולם כאמור, מדובר במי שהיו מעורבים במישרין בביצוען של העבירות, ועל כן אף שלהסרת המחדל במקרה זה יש לייחס משקל, אין להפריז בו עד כדי הימנעות מגזירתו שלמאסר בפועל. מסקנה זו מתחייבת גם ממעמדם של המערערים בקהילות בקרבן הם פועלים. נראה כי מדובר בדמויות מוכרות, שמאסרם כרוך ללא ספק בנזק תדמיתי לא פשוט. עם זאת, דווקא ממערערים מסוגם נצפה להתנהגות שונה, באשר הם עלולים להיות בעיני חלק מהציבור מודלים לחיקוי. יתר על כן, מדובר במערערים שלא ביצעו את העבירות בגלל חיסרון כיס, חולשת הדעת, או משובת נעורים. אדרבא, כל המערערים הם אנשים שעמדו זה מכבר על דעתם, שמצבם הכלכלי, למצער, שפיר, ושכאמור, ביצעו את העבירות בהן הורשעו לאחר מחשבה ותכנון.

וכן ראה רע"פ 1866/14, אופיר זקן נ' מדינת ישראל והפסיקה המצוטטת שם, רע"פ 5872/14, אלון ירון נ' מדינת ישראל, רע"פ 6296/09, איקס איקס בע"מ נ' מדינת ישראל, רע"פ 6095/06, לוי נ' מדינת ישראל, רע"פ 2496/07, משה ואח' נ' מדינת ישראל.

דין והכרעה

מכלול השיקולים פועלים לזכותו של הנאשם: מדובר באדם אשר אין לחובתו הרשעות קודמות, הודה במיוחס לו, קיבל אחריות למעשיו ושילם את חוב המס. כמו כן יש להביא בחשבון את מצבו הרפואי של הנאשם ואת תלותו של בתו בו, והפגיעה שתגרם לה בשל מאסרו.

לאור כל אלה, יש להשית על הנאשם עונש הנמצא בצידו התחתון של המתחם. ועם זאת, לא ראיתי כי בנסיבות הענין ניתן להמנע מלהשית על הנאשם מאסר משמעותי. נתוניו האישיים של הנאשם, ובכלל זה מצבה של בתו, ככל שהם מעוררים אהדה, אינם מאפשרים חריגה מהמתחם.

לפיכך גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:

- א. שמונה עשר חודשי מאסר בפועל. תחילת ריצוי העונש ביום 25.3.18
- ב. שבעה חודשי מאסר, אותו לא ירצה אלא אם יעבור כל עבירת מסים שהיא פשע תוך שלוש שנים מיום שחרורו מהמאסר.
- ג. ארבעה חודשי מאסר, אותו לא ירצה אלא אם יעבור כל עבירת מסים שהיא עוון תוך שלוש שנים מיום

עמוד 5

שחרורו מהמאסר.

ד. קנס בסך 50,000 ש"ח או שלושה חודשי מאסר תמורתו. הקנס יחולק לעשרה תשלומים. תשלום ראשון עד ליום 1.5.18 והיתר עד הראשון בחודשים שלאחר מכן.

הנאשם יתאם כניסתו למאסר עם ענף אבחון ומיון של שירות בתי הסוהר בטלפונים 08-9787377 או 08-9787336. ככל שלא יקבל הנאשם הנחיה אחרת, עליו להתייצב עד השעה 9:00 במתקן המעצר בבית סוהר ניצן ברמלה, עם תעודה מזהה והעתק גזר הדין.

לתשומת לב שב"ס מצבו הרפואי של הנאשם. כמו כן שב"ס יביא בחשבון את מצבה הרפואי של בתו של הנאשם, בעת החלטה על יציאתו לחופשות.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בירושלים תוך 45 יום.

ניתן היום, כ"א טבת תשע"ח, 08 ינואר 2018, במעמד הצדדים.